

УДК:
323.1(=163.41)(497.16)

Оригинални
научни рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXIII) X, vol=30
Бр. 4 / 2011.
стр. 89-105.

*Момчило Суботић**
Институт за политичке студије, Београд

ЕВРОАТЛАНТСКО РАСРБЉАВАЊЕ ЦРНЕ ГОРЕ**

Сажетак

У чланку се расправља о српском језичком и историјском корену црногорског идентитета, као и о савременом евроатлантском процесу расрбљавања Црне Горе. Поништавање српског језика као језика већинске Црне Горе и доношење одлуке о новом називу језика, представља снажан ударац српској етнојезичкој и историјској традицији и идентитету Црне Горе. Овај процес савременог расрбљавања Црне Горе може се посматрати у две равни: историјско-етнојезичкој и геополитичкој.

Кључне речи: српски језик, српске земље, идентитет, југословенски период, постјугословенски период, Црна Гора, Србија, евроатлантске интеграције

Црногорски режим потеглао је кључни фалсификат на путу мон-тенегринске државне самосталности. Укидањем српског језика, који је у Црној Гори до јуче био језик надмоћне већине, учињен је још један корак у етнојезичком расрбљавању Црне Горе. Ово је најтежи ударац сопственој историјској традицији и идентитету.

Црногорски парламент усвојио је изборни закон, што је био услов Брисела да Црна Гора добије датум преговора о чланству у ЕУ. Претходно је постигнута сагласност око статуса српског језика у образовном систему, којим је опозиција условљавала усвајање „европских закона“. И договор је постигнут. Конструисан је но-

* Виши научни сарадник, Институт за политичке студије, Београд

** Рад је реализован у оквиру пројекта бр. 179009 Института за политичке студије Београд, а финансира га Министарство просвете и науке Републике Србије.

ви, историјски и научно неутемељен назив језика којим Црна Гора конструише исто тако нови неутемељен етнојезички идентитет. Премијер Лукшић и лидери три најјаче опозиционе партије: СНП, Нова српска демократија и ПЗП-Срђан Милић, Андрија Мандић и Небојша Медојевић сагласили су се да ће се наставни предмет звати *црногорски-српски, босански, хрватски језик и књижевност*. Оваквим решењем се јасно указује да је црногорски званични службени језик, а да су српски, босански и хрватски језици у службеној употреби. Те да ће експертска комисија са стручњацима за сва четири језика усвојити наставни план и програм.

Не знамо ко ће чинити поменути експертску комисију, ни по којој основи ће она поделити четири језика, као што не знамо које су то четири књижевности на простору Црне Горе које припадају тим језицима; не знамо на пример у чију књижевност ће уврстити Његоша, Марка Миљанова, Валтазара Богишића и слично. Моного шта се не зна, али не мари, овде се ионако не ради о лингвистичким и филолошким питањима, већ о евроатлантском (гео)политичком конституисању црногорске државе и нације.

Осамостаљивање Црне Горе можемо, дакле, посматрати у две равни: историјско-етнојезичкој и геополитичкој.

ЕТНОЈЕЗИЧКО И ИСТОРИЈСКО СРПСТВО ЦРНОГОРАЦА

На црногорском примеру се најбоље види колики су греси српских филолога и политичара у прошлости и данас.¹⁾ Својим компромисима у науци и политици, они су умногоме допринели да се на Балкану, тачније, на српском етничком простору, народи деле по вери, а не по језику, како је уобичајено у Европи. И да се по том основу, на српском историјском и језичко-етничком простору формирају нове нације и њихове државе. Српски филолози и политичари нанели су сопственом народу непоправљиву штету, што се на Балкану-на „ветрометини историје“, на том „геополитичком жаришту“, нису боље скућили, јер су они, позивајући се, формално, на Доситеја и Вука, потпуно одустајали, и данас одустају, од њихових етнојезичкоих ставова. Који српски владајући политичар

1) Шире о томе у нашој књизи: *Политичка мисао србистике*, Институт за политичке студије, Београд, 2010.

данас сме да помене Вукову тезу: „Срби сви и свуда“, једну историјски и језички утемељену тезу.

Или, другу, у европској лингвистици онога доба, а и данас, општеприхваћену Вукову тезу: „Сви штокавци су Срби, сви Срби су штокавци“. Иза ових теза стајали су и европски славистички ауторитети, као што су Добровски, Миклошич, Шафарик, Копитар, Даничић, Решетар... Данас, изузев Покрета за обнову србистике, који окупља један број филолога, књижевника, историчара, политиколога..., и за који се вољом српског политичког ервоатланског естабишмента у српској јавности готово и не зна, не постоји ни једна српска национална институција (САНУ, Матица српска, СКЗ, Вукова задужбина, филолошки факултети и институти...) ни појединац, који би напустили сербокроатистику, као ненаучну и по Србе вишеструко штетну, и јавно промовисали србистику и аргументовано заступали тезу, по којој данас српским језиком, осим Срба, говоре Хрвати, босански муслимани (Бошњаци од 1992) и Црногорци.

Нико од поменутих националних институција, као ни из политичких структура, није реаговао на „крађу“ српског језика и његово преименовање, најпре од стране Хрвата, који су једноставно преузели Вуков српски народни језик и прогласили га за хрватски књижевни језик. Другим речима, Хрвати су, напустивши свој кајкавски, једноставно преузели језик Срба католика, а с језиком и Србе католике, и тако су из трожупанијске Хрватске запосели ширину српског етнојезичког простора у Далмацији, Славонији, Босни и Херцеговини, Дубровнику... Ћутале су српске институције, о политичким структурама да не говоримо, и када су Бошњаци српски језик преименовали у „босански“, с нереалном надом да ће то прихватити Срби и Хрвати у БиХ. Српска лингвистика и политика је, исто тако, потпуно произвољно, ненаучно и политички штетно, прихватила да муслимани у Рашкој области српски језик преименују у бошњачки.

Председник Србије Борис Тадић је приликом недавне посете Новом Пазару, великодушно Бошњацима (који се потпуно произвољно тако зову; Бошњак је историјско завичајно име за Србе) нудио право на њихов „бошњачки“ језик и „бошњачку“ књижевност. Разуме се, Тадићу није јасно шта говори, али у складу са мантром о људским правима, он крајње неодговорно и штетно подстиче растакање сопствене државе. Исто тако, Скупштина Србије је пре не-

колико година потпуно произвољно изгласала „бошњачки“ језик, чиме је не само порекла српски језички и културни идентитет, већ је нанела и велику политичку штету српским националним и државним интересима.

Уосталом, да српске националне институције и политичари нису тако национално несавесно и недржавотворно поступали, не би се недавно у Новом Пазару формирала Бошњачка академија наука, која има пре свега државотворне претензије... И најзад, српске институције ћуте и данас када „грађанска“ Црна Гора, у Титовом кроатокомунистичком маниру, усваја будалаштину од језичке верзије о *црногорском-српском /албанском, бошњачком и хрватском језику и књижевности*. Не би нас изненадило да по истом политичко-сепаратистичком критеријуму дође до формирања војвођанског језика. Уследио би мук српских евроатлантских филолошких и политичких поданика. Био би то катастрофалан учинак једне антисрпске политике, која се налази у потпуном идеолошком и геополитичком ћорсокаку.

Више је него очигледно, да је данас српски Вуков(ски) књижевни језик књижевни језик и Срба, и Хрвата, и Црногораца, и Муслимана (Бошњака), и рпотребљава се не само у Србији и Републици Српској, него и у Црној Гори, Хрватској, РСК и Федерацији Босне и Херцеговине. Као што се енглески или немачки језик употребљава, и код више народа и у више држава.²⁾

Док се Хрватима може замерити да су за свој књижевни језик узели туђи језик и назвали га својим-хрватским именом, а свој одбацили, становницима *Босне и Херцеговине* то се не може замерити. Ову бившу југословенску републику насељава једнојезична популација која би, по европским стандардима, била третирана као један народ. Међутим, Титов режим је озваничио постојање у њој тобоже три народа: Срба (православци), Хрвата (римокатолици) и Муслимана (исламисти који себе од 1992. зову Бошњаци). И овде је назив језика до 1990. био српскохрватски/хрватскосрпски, а после рата је проглашено постојање три језика: српског, хрватског и босанског.

Као критеријум језичког идентитета узима се верска припадност, а не језичка обележја. Нико у Европи језике није идентифи-

2) Види: Милош Ковачевић, „Српски језик и његове варијанте“, у: *Српско питање и српистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007, стр. 257.

ковао по верској припадности. И овде се говори „источнохерцеговачким дијалектом српског језика који се говори у целој Републици Српској, у целој бившој Републици Српској Крајини, на дубровачком подручју, у већем делу Црне Горе и у петини Републике Србије. Источнохерцеговачки дијалекат је моћна грана српског језика и од те истине се овде бежи као и у Хрватској-како истиче вођа Покрета за обнову србистике, један од најзначајнијих српских филолога, Петар Милосављевић.³⁾

У Црној Гори, која је поново постала самостална држава 2006, званични језик од 1992. до 2006, звао се српски. Као и пре *Новосадског споразума* (децембар 1954), сем у раздобљу између два светска рата када је назив језика био тронационалан: српско-хрватско-словеначки. Већ смо поменули да су Црногорци у Титовој Југославији променили свој национални идентитет. Све до краја Другог светског рата били су по националности -сви Срби, а након комунистичког запоседања власти готово сви Црногорци. На последњем попису 2004. око 39% становника Црне Горе се изјаснило као Црногорци, око 32% као Срби. Том приликом 64% се изјаснило да говори српским језиком, нешто преко 20% црногорским, а остали-бошњачким, хрватским и албанским језиком. Осим Албанаца сви остали имају, у ствари један језик, српски, али га данас различито називају. У Црној Гори се најбоље види сва апсурдност националне и језичке политике из југословенског периода. Посреди је потпуно произвољно национално одређивање: у истој породици једни се одређују као Срби, други као Црногорци, једни говоре српским, други црногорским језиком.⁴⁾

Треба истаћи да се Црна Гора 1992. референдумом изјаснила за заједничку државу са Србијом, тј. за СР Југославију, готово стопроцентно. Један од њених тадашњих челника, а данас неприкосновени лидер, Мило Ђукановић одређивао се као Србин. Данас је он родоначелник антисрпске монтенегринске политике, за-

3) Петар Милосављевић, „Обнова свести о српској језичкој заједници“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2001, стр. 526.

4) Види шире: Јелица Стојановић, „Идентитет и статус српског језика у Црној Гори (некад и сад)“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка-Ваљево 2007, стр. 287-301; Драга Божовић, „Опет о „преименовању“ (доименовању, разименовању...) српског језика у Црној Гори, и још понечему“, исто, стр. 311-327; Веселин Матовић, „Разголићено се стидуљак из заграде“, исто, стр. 302-304; Веселин Матовић, „Не може се ријека кроз дудук натјерати“, исто, стр. 305-310.

говорник црногорског језика, црногорске нације и црногорске православне цркве. Ђукановић новоуведени назив црногорски језик оправдава чињеницом да је тако учињено у суседству (а суседство је Хрватска, Босна и Херцеговина и Србија), где се употребљава исти језик, али се језик назива по држави: хрватски и босански. Неки други европски пример не би могао да наведе.

Јелица Стојановић у свом раду о идентитету и статусу српског језика у Црној Гори у прошлости и данас полази од закључка „... да простор садашње Црне Горе што се језика тиче, и са дијахроног и са синхроног аспекта, представља нераскидиви и саставни дио цјелокупног српског језичког простора. Због тога су садашњи процеси везани за покушај преименовања српског језика у Црној Гори неутемељени и промашени и што се лингвистичких, и што се социолингвистичких критеријума тиче“. Веселин Матовић је један од двадесетак професора српског језика из Никшића који су најурени са посла због супротстављања преименовању српског у матерњи. Драга Бојовић, такође се бави феноменом „преименовања“ (доименовања, разименовања...) српског језика у Црној Гори, кроз „покушаје тумачења невјероватних политичких процеса у Црној Гори који су унизили достојанство и углед србистике, па и србокroatистике, грубо отевши питање језика и поступивши на крају по ускопарламентарној острашћености-проглашавањем „црногорског“ језика као „службеног“. ⁵⁾

Круну на заједнички хрватско-црногорски подухват у фалсификовању историје, представља докторат о „црногорском“ језику, који је Аднан Терзић одбранио на Осјечком свеучилишту, на „хрватском“, а заправо на *српском* језику. Овај Бошњак је тако постао први доктор из области „црногорског“ језика, који је написао и бранио на страном - у ствари на истом - *српском* језику.

Измишљеној нацији измишљен је нови језик – црногорски, ради намицања новог –црногорског идентитета. Новом народу и нова - Црногорска православна црква. У тој новој држави њен дојучерашњи, једини државотворни народ, Срби, сад није ни народ ни национална мањина. У свему томе није недужна ни опозиција у Црној Гори, тј. српске странке и њихови лидери. Не треба губити

5) Види: Драга Бојовић, „Опет о „преименовању“ (доименовању, разименовању...) српског језика у Црној Гори, и још понечему“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007, стр. 325.

из вида да је и најјача опозициона странка –СНП заговарала самосталну црногорску државу.

Па и Устав Црне Горе, којим је настављено њено расрбљавање, донет је уз одлучујућу подршку Покрета за промјене Небојше Медојевића („Медов Устав“). Ни по питању језика опозиција (Медојевић, Мандић, Милић) се није прославила; уместо да инсистирају на Вуковој парадигми о српском језику, они су пристали на ненаучни, политички и, у суштини, антисрпски компромис, по којем Бошњаци и Хрвати (иако су се њихови сународници у БиХ и Хрватској изборили за свој национални језик, тј. преименовали су српски у „бошњачки“ и „хрватски“) имају право српски језик звати „бошњачки“, односно „хрватски“. Уосталом, и Црногорци имају право да га називају „црногорским“, с том разликом што је тај *српски језик* у црногорском случају „црногорски“ у званичној службеној употреби. Главни , државни језик.

Ни они, попут Хрвата, неће да се одрекну српског језика и књижевности која је на њему настала, па да приону стварању новог, свог црногорског језика, већ додају два слова и то је њихов језички допринос. Као што Хрвати не могу да се позивају на дубровачке писце: Гундулића, Држића, Палмотића, или оне новије-Меда Пуцића, Ива и Луја Војновића, Матију Бана и друге, да би утврдили свој етнојезички идентитет, јер то су напосто српски писци, тако ни Црногорци не могу да се позову на Петра Цетињског, Његоша, Николу Петровића, Стефана Митрова Љубишу, Марка Миљанова, а да се одмах не сусретну са њиховим српством.

О српству Црногораца изречено је и написано обиље књига и чланака. Да су „Црногорци локални варијетет великог српског племена“⁶⁾-сведочио је и Милован Ђилас, креатор црногорске политичке нације. Његош је Матији Бану на Цетињу 1848. говорио: „Треба најприје да се Српство ослободи и уједини. Ја бих тада у моју Пећку патријаршијску столицу, а кнез српски у Призрен. Мени духовна а њему свјетовна власт над народом слободним и уједињеним.“⁷⁾

6) Милован Ђилас, *Његош, владика, мислилац, владар*, Београд, 1988.

7) Према: Милош Кнежевић, *Изневјерена држава*, Београд, 2007, стр. 152.

ГЕОПОЛИТИКА ЦРНОГОРСКОГ РАСРБЉАВАЊА

Да рамотримо и другу, геополитичку димензију антисрпске занесености монтенегринске политике. Да је Црној Гори у евроатлантској геополитици намењена нова и посебна улога, најбоље говоре потези Ђукановићеве власти. Отуда, ваљда, за потребе нове геополитике и став актуелног црногорског режима, да је Србија и српска војска је 1918. окупирала Црну Гору, и то је озакончено Подгоричком скупштином. Монтенегрински режим не мари за историјску истину: Велика народна скупштина српског народа у Црној Гори, одржана у Подгорици 26. новембра 1918, донела је одлуку да се Црна Гора уједини са Србијом у једну државу. И „бјелаши“, и „зеленаши“ сматрали су се Србима; нико у Црној Гори од православних друкчије се није осећао или опредељивао.

Данас је другачије. Због тога имамо две врсте уједињења Србије и Црне Горе, оног 1918. и другог 1992. године, када је дошло до промене српског идентитета у Црној Гори. Српски народни идентитет замењен је црногорским државним идентитетом. Црногорска власт одбацује своје српско порекло. Отуда и парадокс: „Прво уједињење остварили су српски народ Црне Горе са српским народом Србије, а ово друго црногорски народ Црне Горе са српским народом Србије“.⁸⁾ Ову реченицу треба појаснити чињеницом да је и друго уједињење Црне Горе са Србијом остварено акцијом Срба у Црној Гори, тј. оних који су остали доследни у свом српском опредељењу.

О црногорству изван српства и против српства увек се одлучивало са стране, ни у Црној Гори, ни у Србији, и нигде међу Србима.⁹⁾ Ово је лако прихватљива теза историчара Владе Стругара: заиста, невероватно је да је црногорска сепаратистичка идеја рођена међу Србима.

У „Дијалогу прошлости и садашњости“, академик Милорад Екмечић истиче да је прва клица теорије о Црногорцима као посебној нацији, нагавештена у Меморандуму владе краља Николе упућеног Лиги народа новембра 1920. године. У том дипломатском документу налазе се све касније идеје о етногенези црногорске на-

8) Радослав Љушић, *Ангажована историографија. Зашто мораш да се свађаш*, Народна књига-Алфа, Београд, 2004, стр. 254

9) Владо Стругар, *Велика побуна Црне Горе 1988-1989*, Књижевне новине, Београд, НИП Универзитетска ријеч Никшић, 1990, стр. 41.

ције. „Она је постала моћна друштвена снага, тек након успостављања федеративне државе, под комунистичким вођством 1945. Њен главни идеолог Милован Ђикас признавао је да црногорска нација не постоји, да се становништво назива српским, али би ту свест требало заменити црногорским националним идентитетом....“ Екмечић је уверен да је: „Црногорска нација формирана вољом југословенског комунистичког вођства да ослаби бројчану и територијалну величину српског фактора у Југославији“.¹⁰⁾

Данас бисмо монтенегринским суверенистима и сепаратистима могли поставити питање: јесу ли то они исти Црногорци који су се 1992. године плебисцитарно изјаснили за заједничку државу са Србијом.

Критикујући „етногенезу Црногораца“, академик Љубомир Тадић указује на „неславне“ подухвате Савића Марковића Штедимиље и Секуле Дрљевића, који су под усташким режимом пропегирани „Црвену Хрватску“, чији је циљ би забијање клина раздора између истог народа у Србији, БиХ и Црној Гори. Академик Тадић добро уочава да: „Та срамна игра није престала и још неће престати све док се буде остваривала антисрпска политика САД, Немачке и њихових савезника“.¹¹⁾

Овде је примерена једна паралела. За разлику од Немаца и Италијана Срби су народ склон регионализму и сепаратизму. То је приметио још Бењамин Калај у време окупације Босне и Херцеговине од стране Аустроугарске, затим је Аустрија, а касније и друге колонијалне силе, вршила расрбљавање балканског простора, играјући на карту српског регионализма и регионалне свести. За подстицање регионалне свести и стварање синтетичких нација коришћени су како државна традиција (Црна Гора), тако и дијалектске и фолклорне особености (Македонија), али и верска опредељеност (босански муслимани-данас Бошњаци и Срби католици-данас Хрвати). Као пандан Црној Гори историчар Славенко Терзић истиче Баварску „која је била вековима засебна немачка држава, са двором и династијом, па никоме не пада на памет у Немачкој и Европи да данас говори о „баварској нацији“ или баварској културној баштини издвојено из немачког културног наслеђа“.¹²⁾

10) Исто, стр. 52.

11) Љубомир Тадић, *У матици кризе. Интервју 1968-1998*, Београд, 2000, стр. 404.

12) Славенко Терзић, „О српском политичком и културном регионализму - могућности превазилажења“, у: *Српски духовни простор*, Бања Лука, Српско Сарајево, 1999, стр. 243.

У време када је Бизмарк, након победе Пруске у рату са Француском, ујединио Немачку (1871), која је до тада била подељена на много већих и малих држава, неке од њих (Пруска, Саксонија, Хесен, Баварска) биле су неупоредиво веће од српских земаља. Данас Немци славе свог кланцелара ујединитеља, док се бивши Срби: католички Хрвати, муслимани (Бошњаци), Црногорци надмећу у антисрпској политици, за рачун својих традиционалних колонијалних господара.

У југословенском, нарочито титоистичком периоду црногорство је попримило и неке друге особине . О томе Добрица Ћосић пише : „Етнички, духовни и историјски идентитет народа Црне Горе разаран је, кривотворен и поништаван, не само у име једне идеологије него и за власт, за каријере и привилегије. Црногорство, које је у српском народу синоним чојства и јунаштва, претворило се, у титоизму, у синоним самоиздаје, властољубља и корупције, уносну професију и квалификацију за све положаје и радна и нерадна места у бирократској хијерархији.¹³⁾

Милован Ћилас је поменуте Ћосићеве налазе потврдио следећим исказом: „Баш сам ја, понајпре позван својим положајем у области идеја и власти, извршио неодржива теоретска образложења црногорске нације. Али ни тада нијесам мислио да Црногорци нијесу Срби -варијетет српске националности, као што и данас мислим да је још оправдана њихова административна посебност... Изучавање Његоша може сваког непристрасног - ако таквих има, увјерити у непостојање посебне црногорске народности...За Његоша - а тако у стварности јесте, Црногорци су локални веријетет великог српског племена“.¹⁴⁾

Независна Црна Гора у евроатлантској визији замишљена је као инструмент геополитичког опкољавања Србије, као претходница која Србији треба да отвори врата НАТО пакта . Слична улога, којом би се извршио притисак на Србију да уђе у НАТО пакт, намењена је БиХ и Републици Српској. По том сценарију суседне српске земље треба да подстакну Србију да и сама постане чланица западне војно-политичке алијансе. Јер, неће се ваљда Србија наћи на другој страни „барикаде“, против својих сународника. Сам чин, преварног и насилног, стицања независности Црне Горе, у мају 2006, био је, преваходно, дугорочни пројекат многих срп-

13) Добрица Ћосић, *Промене. Будванске беседе*, Београд, 1992, стр. 247-248.

14) Милован Ћилас, нав. дело

ских геостратешких и геополитичких противника. Мимо свих демократских правила, Венецијанска комисија је дозволила да свега 55% изашлих бирача изгласа црногорску независност. Притом је право гласа дозвољено свим црногорским држављанима из дијаспоре, али не и онима из Србије- а њих је више од 260.000. Црногорску независност тако нису извојевали Црногорци, већ Шиптари и Хрвати.

Све то није сметало актуелном српском председнику, да већ сутрадан, у празничном расположењу, честита Милу Ђукановићу независност још једне НАТО творевине. Отворено антисрпство црногорског режима показало се у пуном светлу признањем Косова, почетком октобра 2008. Био је то „нож у леђа“ Србији, за који се не може рећи да га српски режим није очекивао. Српски политичари су знали за намеру црногорске власти да призна Косово, јер су премијер Цветковић и министар спољних послова Јеремић само неколико дана пре признања косовске независности посетили Мила Ђукановића. Борис Тадић је у интервјуу црногорској државној ТВ рекао да је одлука Црне Горе легитимна и да она на тај начин штити сопствене интересе, и само им приговара што су то учинили пре одлуке Међународног суда правде, односно његовог мишљења, које има саветодавни карактер а не снагу решења. Овде се суочавамо са обманом председника Србије, о чему сведоче и недавне депеше „Викиликса“. Наиме, министар Јеремић је, како пише „Викиликс“, српски захтев Међународном суду у Хагу објашњавао као тактички потез, као пуко куповање времена за бављење питањем унутрашњег развоја (?) и процесом европских интеграција, а не као истинску намеру да се брани Косово и Метохија као неповредиви део Републике Србије. За ово је, свакако, знао Борис Тадић. То је његова политика. Отуда је његово примедба око црногорског признања Косова пре пресуде Хашког суда крајње лицемерна. Пре ће бити да је актуелна политика и српског и црногорског режима део једног истог – евроатланског, Америчко-НАТО-вског сценарија.

Када је реч о нашем ставу по којем је промена идентитета Срба у Црногорце у Црној Гори послужила за даље распарчавање и редуковање српског етничког простора, а независност Црне Горе као вид геополитичког опкољавања Србије, имамо у виду и ове ставове историчара Веселина Ђуретића. „Крајем 1998. и почетком 1999. године, све је било припремљено за ратни поход Запада против СРЈ, у ствари против српског народа. Да се иза америчког

плана налазила нека волшебна завереничка сила, показало се убрзо-изостављањен Црне Горе. Њен режим није био „подобан“ само због његове основне мотивације - борбе против Милошевићевог „тоталитаризма“, него због других стратешких циљева, будући да је овим антимилошевићевцима био намењен одговарајући сценарио: Створити велику католичку Хрватску са Црном Гором и Албанијом“. Тако су бивши Срби (Црногорци) постајали „употребна вредност“ нове етапе српске деструкције, што им је омогућило да наставе и прошире свој умногоме на криминалној привреди заснован пут одржања „новонационалне самодовољности“ - у знаку визија државе независности на антисрпској основи“. ¹⁵⁾

Паралелно са овим настајала су будућа основна упоришта прозелитизма и похрваћења: „Дукљанска академија наука и умјетности“, и „Црногорска православна црква“. Другим речима: „Развијана је црногорствујућа нацинална идеологија, установљена с циљем стварања црногорског језика и потискивања ћирилице, конституисања црногорске цркве и прихватања уније са Римском куријом, постепеног покатоличења Црногораца, подршке великохрватској идеји и пројекту стварања Велике Хрватске и велике Албаније“. ¹⁶⁾

Већ се увелико виде поразни учинци српског режима који се сагласио са америчким креаторима отцепљења Црне Горе, иза којих је стајао Ватикан. Монтенегрини се данас, попут Хрвата, баве ревизијом и грубим фалсификовањем историје. Тако нападају чак и Светог Саву за „геноцидне активности“, а „Дукљанска академија“, инспирисана од стране загребачког Каптола, ради на остварењу повијесног сна о Црној Гори као саставном дијелу „Црвене Хрватске“.

Да се ради о стратегији свођења Србије на „београдски пашалук“, види се из Париза, али не и из Београда. Француски геополитиколог Ив Батаи мисли да је то рађено са циљем њеног одвајања од мора, односно стварање услова за нове фрагментације Санџака и Војводине - рашишћавање терена.

Српска јавност у Црној Гори је проглашење њене независности видела као издају српства. ¹⁷⁾ „Од 21. маја 2006. године Вук Бран-

15) Веселин Ђуретић, *Српска беснућа двадесетог века*, СРС, Београд, 2006, стр. 137.

16) Види шире: Будимир Алексић, *Црвено-Црна Гора*, Никшић, 1999.

17) Књижевник Матија Бећковић овако види црногорску независност: „На неверендуму и неферендуму, каквог на свету није било, браћа Невер и Нефер победили су свој народ и тако постали Ромул и Рем суверене Црне Горе. Њихова сувереност држи се на концу од пола промила. Они који су им је донели отишли су одакле су и дошли а Црну Гору

ковић ће се по добру помињати у односу на ове данашње Бранковиће“ – читамо коментатор Росандића у подгоричком „Дану“. У „заљеву хрватских светитеља“ (Котору) на небу је „заблистао“ дух „црвене Хрватске“ - ликовали су загребачки пургери, а чуо се и глас са неких минарета: „Алаху акбар“.¹⁸⁾

Део „заслуге“ за црногорску независност и антисрпство исказано признавањем Косова, припада и црногорској опозицији. Познато је да се независности Црне Горе није противила ни СНП Црне Горе, као друга по снази на црногорској политичкој сцени. Такође, несхватљиво је постојање чак четири српске или просрпске странке (ДСС, СНС, НС и СНП?) и њихово бесмислено надметање у лидерству, у условима потпуног растакања српства. Таквим својим понашањем помажу црногорски антисрпски режим и онемогућавају смену власти. Јер: „Не сме се заборавити да у Црној Гори власт није смењена на изборима од кад се упокојио Петар Други Петровић Његош, а то је било давне 1851. године. Нема тога који би био кадар да пророкује не само када ће се него и да ли ће се то уопште и догодити!? Отуда избори уопште нису неизвесни и великом броју грађана постају тотално незанимљиви“.¹⁹⁾

Разуме се, новој држави потребна је и војска која ће да буде гарант њене суверености и територијалне целокупности, као и уставом дефинисаног демократског поретка. Међутим, Црна Гора је своју одбрану и безбедност препустила „евроатлантским“ снагама, којима би, ваљда, „у случају потребе“ прикључила своју војну силу од 1000 припадника жандармерије, што представља снагу једне обалске страже.

Најзад, треба рећи нешто о односу Црногораца у Србији према Србима и српству, односно констатовати да ни они у овом монте-негринском одметању од српства нису нимало недужни, напротив. Разуме се, не сви. Част појединцима који с поносом, доследно и узвишено опредељују своје српство. Историчар Радош Љушић запажа: „Они који живе у Србији, упорно бране своју црногорску посебност у виду посебног народа и нације, једу србијански хлеб,

оставили преполовљену, покрадену и осрамоћену. Половина слави, половина плаче, противници се наслађују, пријатељи тугују. Ако нису кривотворили, то би им било први пут, ако јесу, никад нису кривотворили мање а украли више“, Матија Бећковић, „Обистинили се моји стихови. Судбина наше браће“, недељник НИН, Београд, 25. мај 2006, стр. 25.

18) Према: Веселин Ђуретић, нав. дело, стр. 302.

19) Са Ловћена протојереј мр Велибор Џомић, „Такса на Острог“, Глас, 6. новембар 2008, стр. 5.

и то онај бољи, а са презрењем гледају на Србијанце. А то је више од греха. Они и даље сисају две мајке - Србију и Црну Гору, а при том се већина маћехински односи према првој“.²⁰⁾

Momcilo Subotic

EURO-ATLANTIC DE-SERBIZATION OF MONTENEGRO

Summary

In this text author elaborated Serbian linguistic and historical origin of Montenegrin identity as well as current Euro-Atlantic process of de-Serbization of Montenegro. Abolishment of Serbian language as a language of majority in Montenegro and proclamation of a new name for the language is a strong expression of infringement of Serbian ethnolinguistic and historical tradition and indentity of Montenegro. This process of current de-Serbization of Montenegro might be observed from two angles – a historical-ethnolinguistic and geo-political one.

Key Words: Serbian language, Serbian states, identity, Yugoslav period, post-Yugoslav period, Montenegro, Serbia, Euro-Atlantic integrations

ЛИТЕРАТУРА

- Алексић Будимир, *Црвено - Црна Гора*, Никшић, 1999.
- Бојовић Драга, „Опет о „преименовању“ (доименовању, разименовању...) српског језика у Црној Гори, и још понечему“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007.
- Бећковић Матија, „Обистинили се моји стихови“, *НИН*, 25. мај 2006.
- Ћилас Милован, *Његош, владика, мислилац, владар*, Београд, 1998.
- Ћуретић Веселин, *Српска беспућа двадесетог века*, СРС, Београд, 2006.
- Кнежевић Милош, *Изневверена држава*, Београд, 2007.
- Ковачевић Милош, „Српки језик и његове варијанте“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007.
- Љушић Радош, *Ангажована историографија*, Народна књига Алфа, Београд, 2004.
- Матовић Веселин, „Разголићио се стидуљак из заграде“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007.

20) Радош Љушић, нав. дело, стр. 253.

- Матовић Веселин, „Не може се ријека кроз дудук натјерати“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007.
- Милосављевић Петар, „Обнова свести о српској језичкој заједници“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007.
- Стојановић Јелица, „Идентитет у статус српског језика у Црној Гори (некад и сад)“, у: *Српско питање и србистика*, Зборник радова 1, приредили: Петар Милосављевић и Момчило Суботић, Бачка Паланка, Ваљево, 2007.
- Стругар Владо, *Велика побуна Црне Горе 1988-1989*, Књижевне новине, Београд, Универзитетска ријеч, Никшић, 1990.
- Суботић Момчило, *Политичка мисао србистике*, ИПС, Београд, 2010.
- Тадић Љубомир, *У матици кризе. Интервју 1968-1988*, Београд, 2000.
- Терзић Славенко, „О српском политичком и културном регионализму - могућности превазилажења“, у: *Српски духовни простор*, Бања Лука, Српско Сарајево, 1999.
- Тосић Добрица, *Промене. Будванске беседе*, Београд, 1992.
- Џомић Велибор, „Такса на Острог“, *Глас*, б. новембар 2008.

Resume

Montenegrin regime constructed a new, historical and scientifically unfounded name for the language by which Montenegro had constructed equally unfounded ethno-linguistic identity. The abolishment of the Serbian language, which until yesterday has been the language of the prevailing majority, was one step forward in direction to ethno-linguistic de-Serbization of Montenegro. This is a hardest infringement to one's own historical tradition and identity.

Representatives of both the government and opposition made agreement that the school subject will be called Montenegrin-Serbian, Bosnian, Croatian language and literature. With this agreement it is clearly indicated that Montenegrin language is the official language and that Serbian, Bosnian and Croatian languages are in official use and that the commission of experts for all four languages will adopt the school plan and program.

We do not know who will be members of the commission of experts and on what basis they will divide these four languages just like we do not know what literatures in the region of Montenegro affiliated to these languages this is applied to, f.e. we do not know to which literature belong the works of Njegos, Marko Miljanov, Valtazar Bogisic

and similar. Many issues are not known, but it is not important anyways, as here it is not the word about the issues of linguistics and philology, but about Euro-Atlantic (geo) political construction of Montenegrin state and nation.

The example of Montenegro is best example of both past and present sins of Serbian philologists and politicians. With their compromises done in the field of science and politics they greatly contributed to division of the people in Balkan, or more precisely in Serbian ethnical region, by religious denomination and not by language as it is common in Europe. On the basis of this they contributed to formation of a new nation and its state in Serbian linguistic-ethnic region. In this way Catholic Serbs and Mohammedan Serbs too, had alienated themselves from Serbian identification and assimilated into other nations, first ones into Croats and other ones into Bosniaks. And now we had de-Serbization within the same Christian Orthodox denomination in the way that former Serbs (Montenegrins) alienate themselves from the Serbdom and Serbian identity.

According to the Euro-Atlantic vision the independent Montenegro is envisioned as an instrument of geo-political besiege of Serbia as a vanguard for opening door of the NATO pact to Serbia. Similar role of putting pressure on Serbia to join the NATO pact was intended for Bosnia and Herzegovina and Republika Srpska. According to this scenario, neighboring Serbian states were to encourage Serbia to become the member of the Western military-political alliance so that it supposedly does not position itself on the other side of the barricade against its countrymen. The act of deceptive and enforced gaining of independence of Montenegro in May 2006 was primarily a long term project of many Serbian geo-strategic and geo-political adversaries.

Open anti-Serbian attitude of the Montenegrin regime was fully exhibited with their act of recognition of Kosovo at the beginning of October 2008. It was some sort of "stabbing the knife into the back" of Serbia and a not quite expected act in the eyes of Serbian regime.

It is appropriate to make one parallel here. Unlike Germans or Italians, Serbs are the people who are prone to regionalism and separatism. This trait was noticed by Benjamin von Kallaj in time of occupation of Bosnia and Herzegovina by Austro-Hungary and so Austria and later other colonial powers made de-Serbization of Balkan region playing the card of Serbian regionalism and regional

consciousness. In encouragement of the regional consciousness and creation of synthetic nations there was used the state tradition (Montenegro), dialectical and folklore peculiarities (Macedonia) and also religious preference (Bosnian Muslims – Bosniaks of today and Serbian Catholics – Croats of today). As a counterpart to the case of Montenegro a historian Slavenko Terzic underlined the case of Bavaria “which for centuries was a separate German state with the court and dynasty and still it never occurred to somebody in Germany and Europe to talk about some “Bavarian nation” or “Bavarian cultural heritage which is excluded from German cultural heritage.”

In the process of de-Serbization of Montenegro not even Montenegrin opposition (or Serbian parties) is innocent, nor the current regime in Serbia. There are already obvious devastating effects of the Serbian regime which complied with American and Vatican creators of separation of Montenegro not taking into consideration that it was the word about a much greater project of de-Serbization of Balkan, as proved by flagrant seizure of Kosovo and Metohija from Serbia.

Nowadays Montenegrins, like Croats, revise and rudely falsify history. Therefore they attack even Saint Sava for “genocide activities” and “Dukljanska Academy”, inspired by Zagreb Kaptol, works on realization of historical dream on Montenegro as an integral part of “Red Croatia”.

Овај рад је примљен 27. јула 2011. а прихваћен за штампу на састанку Редакције 11. новембра 2011. године.